Redactiunea, Administratiunea, și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Dannecer*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Prețul inserțiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LIX.

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brasov
administratiunea, piata mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 233. Brașov, Luni-Marți 22 Octomvre (3 Noemvre) 1896.

Oprirea întrunirilor nóstre.

Publicăm recursul în contra opririi adunării electorale, ce a fost conchiămată în Brașov la 10/22 Oct. a. c., și-l publicăm în întregul său la locul acesta, fiind-că se referă la o cestiune de interes general pentru noi Românii și de o importanță actuală. Ĕtă-l:

Onorată Căpitănia orășenéscă!

In contra ordinului fișpanului comitatului Brașov dela 22 Octomvre 1896 Nr. 749/1896 comunicat mie prin nota căpitanului orășenesc Nr. 6748/1896, prin care notă mi-s'a făcut cunoscută și în scris oprirea întrunirei alegĕtorilor români din orașul și comitatul Brașovului, ce a fost conchemată de mine pe diua de 22 Octomvre 2 óre p. m. în Otel Central Nr. I, înaintez, în terminul prescris, următorul

RECURS:

Oprirea întrunirei nóstre electorale, ce a necesitat acest recurs, este a se califica din mai multe puncte de vedere.

In ce privesce partea juridică trebue mai întâiu să arĕt și să dovedesc, că atât modul de procedere al onor. căpitănii orășenesci, cât mai mult încă procedeul d-lui fișpan al comitatului Brașov față cu întrunirea nóstră a fost nu numai ilegală, dér numitele organe nici că au lucrat în sfera competenței lor.

1. Conform legii, arĕtarea întrunirilor electorale are a se face în orașe cu magistrat la primarul. Acesta are numai datoria de a lua la cunoscință arĕtarea făcută în regulă, ér ținerea întrunirilor nu atérnă dela o specială permisiune, căci acésta permisiune e basată în lege.

In casul de față după cum se vede din nota alăturată a căpităniei orășenesci, dela 22 Octomvre a. c. Nr. 6719/1896 însĕ, căpitanul orășenesc dă *permisiune* pentru ținerea unei „adunări electorale a alegĕtorilor dietali români din comitatul Brașovului", care „permisiune" mai întâiu, cum am dis, legea n'o pretinde, al doilea nu cade în sfera de competență a căpităniei orășenesci.

După usul local se fac arĕtările despre întruniri la căpitanul orașului. Acesta deci póte funcționa numai ca locțiitor al primarului. Admit dér, că permisiunea ce a dat'o căpitănia orășenéscă a fost dată în ințelegere cu primarul. Cu tóte aceste, trebue să dificultez, mai întâiu din punct de vedere al legii darea permisiunii, pe care eu ca convocator nici n'am cerut'o și care făcĕndu-se chiar în scris involvă mai mult o restricțiune a libertății de întrunire prin accentuarea unei stări esceptionale, care ar face de lipsă o inasprire volnică a formelor legale din partea autorității. Ér încât poliția (Rendőrkapitány) și-a atribuit dreptul de a da o permisiune specială când nici primăria, cu atât mai puțin poliția n'are de a face dependentă dela permisiune specială ținerea întrunirilor anunțate în regulă, pe basa legii, trebue să ridic în deosebi escepțiunea incompetenței față cu nota citată Nr. 6719 a căpităniei orășenesci.

2. Nu sciu cum și pe ce temeiu fișpanul Brașovului își arógă dreptul de-a da ordine de oprire în cause de adunări publice?

Conform legii municipale Art. XXI din 1886 fișpanul este numai organ de control al guvernului, un mijlocitor între autonomia municipală și guvern. De aceea nici nu stă în cercul său de competență de a da astfel de ordine de oprire, fiind-că controlul adunărilor publice e dat în mâna administrațiunii, care la rêndul ei numai prin organele sale autonome póte esercita executiva. Fișpanul însĕ, care este numai un representant al executivei în raporturile cu guvernul, nu e în drept de a figura ca organ al executivei, de unde urméză, că ordinul sĕu decretul lui de oprire se înfățișéză în casul de față ca o vedită călcare de lege, ca un act volnic comis în afară de cercul competenței sale.

Ridic dér și față cu procederea fișpanului escepțiunea incompetenței.

3. Ilegalitatea ordinului fișpanesc resultă și din dispositiunile clare ale legei electorale, căci în casul present se tracta anume de-o întrunire electorală și încă o întrunire electorală ținută chiar în periodul alegerilor dietale. Paragraf 104 al legei electorale dă dreptul tuturor cetățenilor, fără deosebire, de a-se organisa ca alegĕtori în întruniri de partid, prin urmare dă dreptul absolut de grupare alegĕtorilor de tóte nuanțele și partidele fără de-a indica, că cutare naționalități ar fi eschise din acéstă grupare.

E învederat și mai presus de ori-ce îndoială, că o interpretare restrictivă a numitului paragraf în defavorul liberei grupări după naționalități nu este admisibilă aici, nu mai ales fiind vorbă de libertățile publice ale cetățenilor.

Nici nu cunosc de aprópe 30 de ani încóce, de când s'a înființat ministeriul și s'a restabilit constituția ungurésca, nici un singur cas până acuma, în care să se fi denegat unde-va, fiă în Transilvania, fiă în Țéra ungurésca, dreptul de a-se întruni și organisa după naționalități, cum le-au dictat interesele lor. N'a fost un singur cas până acum — afară de faptul opririi conferenței naționale române conchiămate pe diua de 3/15 Maiu a. c. care nu este încă de loc clarificată, și care fiind făcută „la ordin mai inalt" apare ca o măsură arbitrară de caracter polițienesc, — în care să se fi tras la îndoială din partea autorităților publice dreptul de grupare după naționalități al alegĕtorilor, nu mai puțin ca al cetățenilor, cari nu se bucură încă de dreptul electoral.

Dovada cea mai eclatantă este faptul, că fiă-care naționalitate din statul ungar își are, independent de mĕsura în care se bucură de dreptul electoral, programul ei politic deosebit și că în sînul naționalităților tóte grupările de partid se fac mai întâiu din punct de vedere al intereselor de naționalitate.

Acéstă stare de lucruri nu se datéză de eri ori de alaltăeri, ci din vechime, pe când încă destinele țĕrei erau puse în mânile staturilor și a ordinelor privilegiate și națiunea nóstră română era declarată prin lege numai ca tolerată.

Dér nici chiar astădi nu este în genere vederea autorităților administrative în defavorul dreptului de grupare după naționalitate. Din contră afară de comitatele din fostul *fundus regius:* Brașov, Sibiiu și Bistrița-Năsĕud pretutindeni în tóte celelalte comitate au fost permise și respectate conferențele electorale ale Românilor, și nimĕnui nu i-a trecut prin gând să le impedece cu forța ca grupări după naționalități. S'au ținut în sĕptămânile din urmă câte-va duzine de asemeni conferențe române, și chiar și după opririle dela Brașov, Sibiiu și Bistrița s'a ținut o mare întrunire electorală română în Șiria (Világos) comitatul Aradului, în presența fisolgăbirăului de acolo.

Așadéră oprirea fișpanului din Brașov pe lângă aceea, că n'a fost competent a-o face și pe lângă aceea, că este în grad superlativ volnică și ilegală, mai este și unilaterală în sensul arĕtat.

Astfel împrejurarea acésta, că într'o parte a țĕrei nu se permite, ceea ce este permis în alte părți, face să reiésă și mai bătĕtor la ochi arbitrarietatea procederei fișpanesci.

Nu pot să nu accentuez aici ca un moment forte caracteristic, că chiar în Clușiu și în Turda, cuiburile șovinismului celui mai încarnat, au fost respectată și de astă dată libertatea întrunirei alegĕtorilor români.

Și óre ceea-ce se permite la Clușiu în umbra statuei lui Mathia, de ce nu s'ar permite la Brașov în umbra statuei lui Árpad?

Și décă nu este motivat din punct de vedere juridic pasul fișpanului, este el motivat din punct de vedere politic și național?

Se póte da óre legilor ce vorbesc despre îndreptățirea naționalităților și a confesiunilor ințelesul, că nu admit gruparea după naționalități? Póte esista, ou tot șovinismul destrămat, ce băntue adi țĕrile acestea poliglote, o părere monstruósă ca aceea, că cei ce împreună sunt legați prin limbă, datine, obiceiuri, credință și cultură n'au îndreptățirea de a forma un grup de interese comune, pe basa, cărora să-și esercite drepturile lor constituționale?

Insémnă a ne întórce la veacul întunecos al sclăviei, în care gemea poporul lipsit de ori ce libertate, considerat ca și vita legată de glia, când numai s'ar admite cugetarea, că milionele de popóre de rassă deosebită din acest stat să li-se interdică de-odată tot ce constitue libera mișcare, care să facă posibilă firésca lor desvoltare, păzirea și apărarea intereselor lor de esistență.

Ori cât de mașteră să fi fost legislația ungurésca pentru popórele nemaghiare, ea n'a putut să mérgă așa departe când se tracta de-a face posibil pacinica lor convețuire cu poporul maghiar!

Când legea de naționalitate a stabilit marginile până la cari legislația dela 1868 a aflat de bine a garanta naționalităților dreptul de-a se folosi de limba lor în viața publică și de-a se cultiva tot în limba lor, vrut'a óre printr'asta să declare, că cercul de interese comune ale membrilor acestor naționalități este desființat? Vrut'a óre să declare, că naționalitățile nu mai au drept să se întrunéscă în societăți, reuniuni și adunări pentru apĕrarea și promovarea acestor interese?

Și se póte óre în tótă lumea civilisată afla un esemplu, ca unui popor să i-se concédă drepturi dér să 'i să ia putința de-a se folosi de ele de a-le păstra apĕra și chivernisi?

Se póte uni óre numai o clipită cu principiul constituționalismului o astfel de *capitis diminutio* a milióne de cetățeni cari în puterea dreptului natural, a drepturilor omului sunt legați cu întrega ființă de naționalitatea lor?

O părere ca aceea ce-o conține ordinul volnic și ilegal al fișpanului din Brașov nu găsesce în tótă cartea de legi unguresci un singur paragraf, pe care să se pótă rĕzima. Acéstă părere nu este de fapt decât ecoul arbitrar al unei interpretări și mai arbitrare ce-a dat'o legii dela 1868 ministrul președinte Banffy, declarând în dietă că guvernul nu mai póte tolera în acest stat grupări după naționalități.

Acéstă părere mai are și însușirea de-a fi o părere cu totul subiectivă a șefului actual al guvernului, care n'are nici cea mai mică îndreptățire de-a norma interpretarea legilor și cumcă este rea și ilegală părerea lui despre gruparea după naționalități, el o dovedesce mai învederat împrejurarea că maioritatea municipiilor nici că au luat'o în considerare, ci au respectat ca și până acum întrunirile de alegĕtori români.

Nici nu póte exista un paradoxon mai mare decât acela, după care guvernul Banffy recunósce că legea de naționalitate dă îndreptățire până la un punct óre-care „cetățenilor de limbă nemaghiară", dér acéstă îndreptățire, în ce privesce limba și naționalitatea lor, el o face dependentă dela buna chibzuire și arbitriul guvernului și a organelor sale, negând acestor cetățeni de limbă nemaghiară îndreptățirea de a-și putea valida pe cale și cu mijlóce constituționale drepturile, multe puține câte le stabilesce legea de naționalitate, și lăsând aceste drepturi și interese ale lor numai și numai în grija *colectivității* cetățenilor de tóte limbile.

Jidovul să îngrijéscă de interesele bisericei creștine românesci și de crescerea nóstră religiósă-morală; Maghiarul șovinist, care și așa se vaietă mereu că nu s'au maghiarisat încă tóte școlele din țéră, să îngrijéscă de interesele învĕțămĕntului și ale educațiunei naționale în școlele românesci; Sasul, care ca rassă germană e de ideă că numai cultura germană are îndreptățire să domineze în Europa centrală și ca mâne și în Orient, să se facă apĕratorul aspirațiunilor de cultură latină ale rassei nóstre!

Dér abstrăgând dela acéstă neînțelésă direcțiune babilonică a politicei, a căreia instrument s'a făcut di fișpan din Brașov, întreb: cum stăm cu constituția ér mai vêrtos cu constituționalismul și cu liberalismul, ce și l'a inscris pe drapel guvernul și partida lui?

Póte însĕ că în cadrul acestui umil Recurs al unui biet cetățén, care nu mai scie ce-i de capul lui, după interpretarea confusă și mult contradicĕtóre ce-o dau îndreptățirii lui legale organele puterii publice, când peste trei óre căpetenia comitatului opresce cea-a ce i-a permis în momentul de față autoritatea comunală pe basa legii; póte dic, ca în cadrul acestui recurs întrebările de mai sus să apară prea nemodeste. De aceea îmi permit a le concentra numai într'o singură întrebare, care ne privesce personal, pe mine și pe soții mei de principii, pe cari i-am chiămat la întrunire: cum stăm în fața esplicării laconice ce a dat'o d-l fișpan îndreptățirei nóstre ca cetățeni de limbă nemaghiară, cum stăm c'un cuvĕnt cu libertatea nóstră individuală?

Mai póte fi vorba de libertate individuală, atunci, când se face dependent dela buna dispositiă a representantului politicei guvernului din fruntea comitatului

dreptul nostru de a ne da şi mărturisi ca aceea ce suntem şi ne simţim, dreptul nostru de a ne înţelege, după cum ne vine mai bine, cu aceia din concetăţenii noştri, carî au înşuşirea de-a vorbi limba nóstră, prin care înţelegerea sĕ se pótă face posibilă, şi carî mai au şi avantagiul cel mare pentru noi de a împărtăşi cu noi aceleaşĭ năcazurĭ, interese, credinţe şi aspiraţiunĭ în viaţa privată şi publică?

E învederat că décă guvernul şi organele lui nu consideră acest stat ca un mare institut pentru dresarea cetăţenilor după pofta, chibzuiéla şi dispoziţia trecĕtóre a celor ce stau în fruntea administraţiunei lui, atuncĭ ordinul fişpănesc din cestiune constitue un brutal atentat asupra libertăţii individuale mai înainte de a lovi în libertatea constituţională şi în libertatea nóstră de-a ne mişca, manifesta şi valida ca rassă, *id est* în libertatea nóstră naţională.

De unde urmézá, că aşa cum se presentă cu tóte apariţiunile ei ciudate, mĕsura de oprire a întrunirilor nóstre în comitatele Braşov, Sibiiu şi Bistriţă-Năsĕud, ea este şi rĕmâne o denegare faptică chiar şi a firei nóstre dată de mama natură, o contestare a însuşirei de-a mai pută figura în acest stat şi măcar numai ca „cetăţenĭ cu limba românéscă“ de a doua mână.

Cum se presentă astfel situaţia politică de adĭ a Românilor din acest stat, şi unde va duce o practică legală şi constituţională ca acésta, nu sciu. Am convingerea însĕ de altă parte, că d-l fişpan al comitatului Braşov nu şi-a dat sémă de consecenţele fatale ale pasului, cu care a debutat fără a respecta măcar şi numai competenţa legală a organelor autonome administrative din comitat.

Nu încape în cadrul acestui recurs a desfăşura marile principii, pe carî se basézá lupta nóstră, a Românilor, pentru egala îndreptăţire naţională.

In faţa atentatului fişpănesc însĕ, îndreptat deopotrivă în contra libertăţii nóstre individuale, constituţionale şi naţionale trebue sĕ accentuez, că lupta acésta a poporului român din Transilvania şi Ungaria nu este numai de erĭ şi de alaltăerĭ, un product al „agitaţiunilor câtor-va“, cum le place a susţinĕ contrarilor naţionalităţii nóstre, ci este un proces mare istoric, ce se datézá de veacurĭ şi care nu póte fi curmat printr'un ordin fişpănesc.

Din vechime poporul nostru a fost recunoscut ca naţiune deosebită, „natio-valachica“, chiar şi de legile Aprobate şi Compilate, carî îi denegau orĭ-ce îndreptăţire politică, şi dela proclamarea depturilor omului în mijlocul popórelor Europei, dela inaugurarea constituţionalismului în continentul europén încóce principiul naţionalităţii a trebuit sĕ iésă puternic la ivélă, a trebuit sĕ ajungă dominant, ca un efluxs natural al tuturor libertăţilor publice.

Pe basa acestui principiu s'a organisat poporul nostru român, ca şi celelalte popóre, conlocuitóre dela 1848 încóce, şi în urma luptelor şi stăruinţelor lui a isbutit sĕ dobêndéscă în anii şése-ḑecĭ recunóscerea egalei sale îndreptăţirĭ politice-naţionale în Transilvania.

Cu începerea erei dualistice s'a pornit însĕ acel nenorocit curent, ce tinde la nimicirea dreptului de existenţă şi de îndreptăţire naţională al popórelor nemaghiare în favorul ideilor utopice de unificare naţională prin assimilarea cu rassa maghiară domnitóre. Acestui curent au căḑut jertfă autonomia Transilvaniei şi legile pentru egala îndreptăţire politică-naţională a poporului român.

Cu tóte că însĕ acest curent era îndreptat în contra respectării principiului naţionalităţii, totuşĭ n'a fost cu putinţă ca legislaţiunea ungurécă, care a pus basele constituţiunei de adĭ, sĕ-l trécă de tot cu vederea în nouĕle eĭ alcătuirĭ, căcĭ milionele de Românĭ, Sêrbĭ, Slovacĭ etc. nu puteau fi decretate ca ne mai esistente în acest stat.

Astfel din tendinţa de-a zădărnici libertatea lor naţională şi din necesitatea de a face cu putinţă totuşĭ guvernarea lor, ce era condiţionată de concesiunile neînlăturabile, adecă de a li-se lăsa un cerc óre-care cât de restrîns de drept spre a-şĭ folosi limba în administraţiă şi justiţiă şi în şcólele lor, s'au născut „legea pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor“ şi celelalte legĭ aduse la 1868.

In memorata lege de naţionalitate, deşi pe-o basă cât se póte mai restrinsă, a trebuit în mod neevitabil sĕ fiă recunoscut principiul naţionalităţiĭ, fără de care nu se putea cugeta nicĭ cel mai mic drept de limbă al „cetăţenilor de limbe nemaghiare“.

In discursul tronului, cu care a fost închisă dieta la 1868 după ce s'au adus nouĕle legĭ din vorbă, este consacrat acest fapt al recunóscerii principiului de naţionalitate, ca factor în viéţa de stat prin următorul pasagiu:

„Egala îndreptăţire, de care *cetăţenii* „*diferitelor naţionalităţĭ* se bucurau *în rela*„*ţiunile politice şi civile* şi până acum, aţĭ „estins'o şi asupra terenului limbelor lor, „asigurând D-vóstrĕ prin lege acele pre„tensiunĭ ale lor, carĭ nu stau în contra„ḑicere cu condiţiunile administraţiunei şi „justiţiei. Sperăm, că credincioşii noştri de „limbe nemaghiare îşĭ vor afla deplina lor „liniştire în acea convingere, cum-că sta„tul asigură fiă-căruĭ cetăţen libertatea şi „desvoltarea limbei sale materne în mod „egal“. (Discursul Tronului la închiderea dietei ungurescĭ 10 Decemvre 1868).

Eată interpretarea cea mai autentică şi competentă a legii de naţionalitate dela 1868, ce s'a dat atuncĭ din partea Suveranului şi a ministeriului celui dintâiŭ, care a presidat la facerea acelor legĭ. Ea nu póte fi ştérsă şi înlaturată de interpretarea volnică a ministrului-preşedinte actual şi cu atât mai puţin póte fi rĕsturnată de părerea ce-o desfăşură fişpanul din loc în ordinul sĕu de oprire.

Indreptăţirea „cetăţenilor de diferite naţionalităţĭ“ de a-şĭ desvolta în tótă libertatea limba lor maternă, ce-o accentuézá amintitul discurs al tronului, invólvă decĭ o *recunóscere directă* a dreptului acestor cetăţenĭ de-a se grupa după naţionalitatea lor.

Şi cum şi-ar pută naţionalităţile apĕra desvoltarea şi libertatea limbei materne, décă nu li-ar fi permis sĕ se 'ntrunéscă şi sĕ caute a-şĭ valida interesele lor de limbă pe tĕrêmul constituţional?

Se tot cere dela noi Românii ca sĕ părăsim passivitatea şi sĕ intrăm în dietă, „ca acĭ sĕ căutăm a afla lecuire pentru plângerile nóstre“. Cum va pută fi însĕ posibil acésta vre-odată décă nu ni-se permite a-ne întruni şi a ne sfătui asupra intereselor nóstre naţionale?

Atâta din punct de privire al legei amintite şi a interpretării ei false şi arbitrare.

Pe lângă acésta însĕ rĕmâne nestrămutat dreptul nostru ce isvoresce chiar din esenţa constituţionalismului şi se întemeiézá pe libertate şi pe drepturile omului, dreptul de-a ne organisa, a ne manifesta şi a conlucra în viéţa de stat pe basă naţională, ca partid naţional.

Este chiar un principiu fundamental al constituţiei parlamentare, ca sĕ fiă posibilă organisarea şi lucrarea partidelor şi libertatea acestora, fără de cea mai mică restricţiune. Şi acest principiu sĕ şi recunósce faţă cu tóte partidele din ţéră, numai faţă cu partidul naţional român el a făcut loc de un timp încóce unor interpretărĭ volnice, ilegale şi anti-constituţionale privitor la dreptul de întrunire şi organisare.

Ce este însĕ basat în legile eterne ale naturei, ce nu este justificat după legile statului şi e contrar libertăţii constituţionale, nu se póte susţinĕ printr'un discurs al unui şef de cabinet, cu atât mai puţin prin arbitrara procedere a organelor guvernului.

De aceea ordinul fişpanului, prin care s'a interḑis ţinerea întrunirii alegĕtorilor românĭ din comitatul Braşovului este şi rĕmâne un act volnic şi ilegal, care pretinde cea mai grabnică reparare. Protestând contra lui, cer sĕ fiă anulat şi sĕ se dea satisfacţia cuvenită cetăţenilor conaţionalĭ ai mei, a căror libertate de întrunire a fost călcată în piciore.

Rog în fine pe onorata Căpitaniă orăşenéscă sĕ înainteze acest Recurs la locul competent.

Braşov, 29 Octomvre n. 1896.

Dr. Aurel Mureşianu m. p.
preşedintele clubului electoral român din comitatul Braşovului şi alegĕtor dietal.

Declaraţiune-Protest,

în contra oprirei întrunirilor române.

. . . .

Protestăm solemnel în faţa Ţerei şi a lumei culte în contra politicei maghiare de duplicitate, care de-o parte ne reprosézá de ce nu ne folosim de drepturile constituţionale, ér de altă parte ne despóie de aceste drepturĭ călcându-le în piciore în modul cel mai crud şi brutal;

Protestăm solemnel în faţa Ţerei şi a lumei culte în contra barbarelor încercărĭ de-a ne desfiinţa ca naţionalitate;

Protestăm sĕrbătoresce în contra atacului ce se face în mijlocul Europei civilisate asupra drepturilor omului, asupra libertăţiĭ cetăţenescĭ şi naţionale;

Protestăm şi declarăm că'n mânia tuturor uneltirilor şi a temerarelor atentate, ce se sĕvêrşesc de către purtătorii actualei politice de stat unguresci în contra naţionalităţiĭ române, noi membrii ei, alegĕtori şi nealegĕtori, suntem firm hotărîţi a ne împlini până 'n sfîrşit cu credinţă şi fără şovăire sfânta datoriă, ce ne-o impune, ca cetăţenĭ şi Românĭ, lupta dréptă pentru esistenţa şi egala nóstră îndreptăţire naţională!

Declaraţiunea-Protest publicată în „*Gazeta Transilvaniei*“ dela 18 (30) Octomvre a. c. nr. 230 a mai fost subscrisă de următorii:

Din Braşov:

Vasilie Sfetea, Ştefan Kicomban, Nechita Luculeţ, Nicolae Lupan, Ioan Băiţoiu, Teodor Ploscă, Ioan Tampa, Irodion Frigătoriu, Petru Kicomban, Ioan Rĕşnoveanu, Nicolae Banu, Ioan Măzgăreanu, Dumitru Bidu.

Ioan Trombitescu, Nicolae G. Christian, Ioan Muscă, Nicolae Bărbier.

Radu Mailatu junior, Teodor Munteanu, Vasile Muscalu sen., Dumitru Mitoc, George Gall, Andreiŭ Bolitz, Florea Mămulă, Vasile Ancorean.

Nicolae Pernea, Ioan Tabără, George Tanase, Vasile Jalea, Florea Gall, Nicolae S. Stinghe, Ioan Gall.

Ioan Pernea, Dumitru I. Spuderca, George Muscal, Ioan Vili, Nicolae Moise, Ioan Bómben, Dumitru Gogonatu.

Din Săcele:

Alecse Verzea, Romul Verzea, Victor Popea, R. Popea comerciant, I. I. Aldea, M. Alexandrescu.

Radu Popea, Iónu Mandai, Ieremia Poenaru, George Beslégă, George Moroianu, Petru C. Mitrea, Nicolae Galea.

Dogariu, George G. Popa, Iónu Poppe, R. Aldea, I. V. Soiu, I. Butu, George Poppa.

Iónu G. Poppa, Stefan Poppa, George G. Popa, Iónu Neculai Dimian, George Ioan Munteanu, N. Munteanu, Neculai N. Dinén, I. Ţiţeiu, Luca.

P. Sasu, Iónu Bodeanu, G. Medieanu, I. Băltăgescu, Georgiu Chiotoşiu, George Şerban, Groza, Radu Cocă, Cotóră.

Ioan Fulga, Barsan, Neculai Ţuţuian, Alexandru Stanciu, Stefan Butu, George N. Bociogă, Neculai Rĕsnovén, Samuilă Vlad, Ioan Tocitu, George Stoian.

Iónu I. Măndai, I. Borcea, S. Dragomirescu, I. G. Moroian, Radu Tocitu, Iónu Median.

(Va urma.)

Boziaş, 31 Octomvre 1896.

Onorată Redacţiune! Ne alăturăm şi aderăm din inimă la Declaraţiunea-Protest publicată în fruntea numĕrului dela 18 (30) Octomvre al „Gazetei Transilvaniei“.

Lupta resolută şi bărbătéscă, ce o purtaţi în apĕrarea marilor nóstre interese naţionale, ne îndémnă totodată a Vĕ trimite sincere espresiunĭ de recunoscinţă şi cuvinte căldurose de simpatiă.

Inainte cu Dumneḑeu!

Traian H. Pop. *Ioan Ancu*, preot.

„Protestul Valahilor“. Sub acest titlu „Bud. Hirlap“ de Sâmbătă scrie următórele:

„Alegĕtorii valahĭ braşovenĭ au anuntat pe ḑiua de 22 Octomvre mare adunare electorală în Braşov. Autorităţile orăşenescĭ au permis ţinerea adunării, fiind că fuseseră conchiămaţĭ numai alegĕtorii din cercul Braşovului la conferenţă. Fişpanul într'aceea a oprit adunarea cu motivarea, că e vorba de organisarea separată a alegĕtorilor esclusiv de naţionalitate valahă.

„Acum a apărut în „Gazeta Transilvaniei“ numĕrul din urmă un protest, pe care până acuma l'au subscris vre-o sută de inşĭ. In acest protest ei declară ilegal ordinul fişpanului şi atacă vehement guvernul unguresc şi cu deosebire pe Banffy, care nimicesce şi cea mai mică mişcare, prin care Românii dau semne de viéţă.

„Protestéză şi declară, că pe lângă tótă persecuţiunea şi asuprirea din partea guvernului, sunt hotărîţi a lupta până în sfîrşit, ca sĕ-şi apere drepturile lor cetăţenescĭ, esistenţa lor naţională şi deplina lor egală îndreptăţire. Subscrierile se continuă în „Gazetă“.

Semnificativ este, că „Bud. Hirl.“ se reţine de astă-dată de-a comenta, séu chiar de-a aproba procederea fişpanului din Braşov.

Pasivitatea Saşilor „verḑi“. „Kronstädter Ztg.“ din loc publică în numĕrul sĕu de Sâmbătă un apel către soţii sĕi de principii (Saşii „verḑi“) în care, faţă cu alegerile dietale ce se sĕvîrşesc în comitatul şi oraşul nostru adĭ şi mâne, cere dela ei, ca *sĕ se reţină dela alegere şi, prin lipsa lor dela urna electorală, sĕ-şi manifesteze energica lor desaprobare faţă cu candidaţiunea nesăséscă şi faţă cu alegerea candidaţilor guvernamentalĭ.*

O voce germană despre „Sachsentag“. Eta ce scrie între altele „Deutsche Zeitung“ din Berlin despre „Sachsentag“-ul din ăst an: „Arangiatorii adunării deja prin invitare violară condiţiunea cea mai cardinală a Sachsentag-ului. Astfel în viitor Armĕnul, Ţiganul, Maghiarul şi Jidanul pot veni sĕ se consulte şi sĕ se hotăréscă asupra binelui poporului săsesc şi pot schimba programul după gustul lor. Cu tot dreptul póte întreba aci cel neiniţiat: cum de este în stare un conducĕtor al poporului, preşedintele comitetului central săsesc, sĕ-şĭ arunce făţiş poporul într'un *pericol* atât de grozav? In numele Saşilor tinerĭ protestă adv. Carol Lurtz. După vorbirea sa 73 de Saşi verḑi părăsiră sala între aplausele însufleţite ale galeriei, plină de fete şi femei săsescĭ. Desbaterile celor rĕmaşĭ în sală sunt mai *neinsemnate*, decât sĕ fiă demne de-a vorbi asupra lor. Astfel se fini acest Sachsentag internaţional. S'a dovedit aci o disensiune adêncă, ce desparte poporul săsesc, dér o disensiune, care esistă de mult, şi acum s'a dat numai pe faţă. Credinţa neclintită a „verḑilor“ este, că într'o ḑi acéstă divergenţă va fi *delăturată*, şi conaţionalii lor slăbuţĭ şi lângeḑĭ vor ajunge la o convingere mai bună. Maghiarii vor grigi prin *aroganţa* lor, ca speranţele „verḑilor“ sĕ se împlinéscă în unirea puternică a tuturor Germanilor din Ardeal“.

Românii, Saşii şi guvernul. In numĕrul sĕu de Sâmbătă, 31 Oct. n. „Alkotmány“ publică următórea notiţă: „Violentările şi mituirile ne mai pomenite ale guvernului Banffy au deşteptat cea mai mare indignaţiune şi în sînul Românilor. Organele lor naţionale deja se bucură, că n'au renunţat la passivitate, deóre-ce *de sigur*

Românii şi aşa n'ar fi putut dobêndi nu sciu ce mandate multe".

Aceeaşĭ fóiă în numĕrul sĕu dela 1 Noemvre ia notă de încercările semi-oficiósei „Országos Ert.", de-a scusa guvernul pentru *oprirea conferenţei naţionale române*, dicênd între altele, că guvernul a oprit conferenţa română, din causă, că la aceea n'au fost convocaţĭ *toţĭ* alegĕtorii românĭ, ci numai representanţii acelora. „Atât este de *imparţial* guvernul" — esclamă reptila „Orszag. Ert." — „încât de esemplu conferenţa politică a celor de partida poporală săséscă din Ardél n'a oprit'o."

La asta face „Alkotmány" următórea observare caracteristică:

„Da, da! Se'nţelege, că conferenţa săséscă n'a oprit'o guvernul, *deore-ce cu circumspecţii Saşĭ se póte şi trebue sĕ între în pactărĭ, pe când* **cu Românii cei tarĭ la cap nu se póte face aşa ceva.** *Românii simplaminte* **trebue sĕ fiă terorisaţĭ,** *mai ales atuncĭ,* **când cutéză a se provoca la legile unguresci".**

Dela înaugurarea portului Constanţa.

Documentul pus în piatra fundamentală a portului Constanţa, este de conţinutul următor:

NOI

Carol I, prin graţia lui Dumnedeu şi voinţa naţională, rege al României, în anul mântuirei 1896, în a 16-a di a lunei Octomvre, am pus piatra de temelie pentru construirea portului Constanţa, pe ţĕrmurile Mărei-Negre.

Dumnedeu dăruindu-Ne, în domnia Nóstră asupra acestei ţerĭ, nu numai anĭ de gloriă, ca împreună cu viteza Mea oştire sĕ-i pot da independenţa şi o posiţiune statornică, dar şi anĭ de pacînică domnie, am lucrat cu rêvnă şi stăruinţă pentru înflorirea şi prosperarea României.

Inmulţind căile de comunicaţiune şi reţéua căilor ferate, unind cele două ţĕrmurĭ ale Dunărei prin podul dela Fetescĭ-Cernavoda, luat'am hotărîrea, ca aceste temeinice şi neperitóre lucrărĭ sĕ fiă desĕvîrşite prin întemeiarea unui port la ţĕrmurile vechiului Pont Euxin, unde din veacurile cele mai depărtate comerciul a găsit un loc de adăpost, unde atâtea monumente istorice ne aduc aminte vechea dominaţiune a strămoşilor noştri Romanĭ, şi unde şi-a sfârşit dilele marele poet Ovidiu.

In al 30-lea an al domniei Mele şi al 15 lea al fondărei Regatului, am pus astădĭ piatra de temelie a acestei însemnate lucrărĭ, faţă fiind Majestatea Sa Regina, Alteţele Lor Regale Principele şi Principesa României, înaltul cler, miniştrii Mei, preşedinţii şi vice-preşedinţii Corpurilor legiuitóre, înalţii demnitarĭ ai Statului şi corpul technic.

Nădăjduim, ca Dumnedeu ne va ajuta sĕ desĕvîrşim în linişte şi fericire lucrarea începută astădĭ, care va duce peste Mărĭ numele Românilor şi va înlesni în tóte vremurile transportul bogăţiilor acestei ţĕrĭ.

Spre amintire, am subscris acest document, în înduoit esemplar, din carĭ unul se va aşeda în piatra din temelie, ér celalt se va păstra în Archiva Statului.

SCIRILE DILEI.

— 21 Octomvre.

Comassarea în Braşov. In afacerea comassărei în Braşov, care este în ajun de a se termina, după predarea noului operat catastral prin inginerul de comassare Antoni Sándor, s'a stabilit prin d-l jude Iosif Vizi o înfăţişare a tuturor interesanţilor pe diua de Mercurĭ, 4 Noemvre n., înainte de amédĭ la 8 óre în casa sfatului din loc, pentru începerea pertractărei de regregare. Tuturor proprietarilor de pământ de pe hotarul Braşovului li-se atrage atenţiunea, ca pentru apĕrarea intereselor sĕ nu lipséscă dela amintita înfăţişare, căcĭ li-se dă ocasiunea, că încă în ora din urmă sĕ pótă reclama contra unor greşelĭ şi incorectităţĭ, ce s'ar fi făcut.

—o—

Un capelan osândit. Capelanul Iosif V. Knezicĭ din Raczkeve la timpul sĕu ţinuse mai multe vorbirĭ contra legilor bisericescĭ-politice, pentru carĭ procuratura îl dete pe mâna judecătoriilor. In acusă se susţine, că numitul capelan a agitat contra legilor chiar şi după ce acestea au fost sancţionate; că in ornat bisericesc, Knezics făcu se jóre poporaţiunea contra căsĕtoriei civile; că ar fi provocat pe fetele îmbrĕcate în haine albe, sĕ îmbrace haine negre, deórece de acum înainte ele vor fi cununate acolo, unde se dau pasapórte pentru vite; şi în fine că a glorificat pe preotul agitator Lepsenyi. Tribunalul din Pesta osândi pe capelanul Knezicĭ, pentru agitare, delict contra religiunei şi preamărirea unei persóne osândite, la *şése lunĭ temniţă şi* 250 *fl.* amendă. Tabla reg. ridică pedépsa la *un an temniţă*, care sentinţă acum fu întărită şi de Curiă.

—o—

Din Sĕlagiu primim două corespondenţe, ambele privitóre la raportul publicat de noi în nr. 228 cu privire la tristul debut al învĕţătorilor românĭ, carĭ au mers la exposiţia din Budapesta. Intr'una din aceste corespondenţe ni-se spune, că în acel timp d-l vicar din Şimleu Alimpiu *Barboloviciu* nu se afla acasă. D-sa plecase în diminéţa dilei de 19 Octomvre n. la Gherla în afacerĭ oficióse şi s'a re'ntors numai în 24 Octomvre séra. Astfel învĕţătorul din Şimleu, Alexiu Fedorca, a plecat la Budapesta în absenţa şi fără scirea şi învoirea d-lui vicar. — A doua corespondenţă ni-o trimite însu-şĭ d-l învĕţător Fedorca, care ne spune, că dênsul, ce-i drept, a fost la Budapesta, „în afacerĭ private", dér a mers şi a venit singur, cu deputaţiunea n'a dat faţă şi nu pentru esposiţiă s'a dus. Scrisórea d-lui Fedorca o vom publica întrégă îndată ce ni-se va deschide puţin loc.

—o—

Mórtea cardinalului Hohenlohe. Din Roma se depeşéză, că Vinerea trecută a murit, lovit de apoplexiă, cardinalul Gustav Adolf Hohenlohe. El s'a născut la 1822, studiile juridice şi teologice le-a făcut la diferite universităţĭ germane. In 1846 a întrat în Academia ecclesiastică din Roma, şi după absolvarea ei, în scurt timp a înaintat până la rangul de metropolit, ér la 1884 a fost ales cardinal. Cercurile politice din Viena afirmă, că prinţul Hohenlohe s'a bucurat mai ales de încrederea împĕratului Wilhelm, şi mórtea lui însémnă o mare pierdere pentru tripla alianţă. Se dice, că decedatul cardinal a fost urgisit de iesuiţĭ şi de elementele francese din colegiul cardinalilor, şi Rampolla totdéuna îl îgnora; mai departe e remarcabil, că Hohenlohe peste tot stetea în relaţiunĭ aprópe mai bune cu Quirinalul, decât cu Vaticanul.

—o—

Noi magnaţĭ. La propunerea consiliului ministerial ungar, monarchul a conferit fraţilor Gabriel şi Elemer Lonyai, precum şi urmaşilor lor legitimĭ, demnitatea de conţĭ ungarĭ şi dreptul de-a fi membri ereditarĭ în camera magnaţilor.

—o—

Furturĭ. Ni-se spune, că nisce individĭ necunoscuţĭ umblă prin Braşovul vechiŭ din casă în casă la cerşit, ér unde li-se dă ocasiune, pun mâna pe ce găsesc. Aşa a întrat dilele trecute un individ îmbrăcat „nemţesce" în casa locuitorului Dumitru Corbencĭ din Braşovul vechiu, ameninţând pe servitórea acestuia sĕ-i dea banĭ. La ţipetul servitórei, individul a luat'o la fugă. Tot dilele trecute s'au furat 130 fl. dela un locuitor de pe délul Sprenghiului, ér alaltă-nópte, Sâmbătă spre Duminecă, nisce hoţĭ au întrat în casa Nr. 12 din Strada Ţîntaşilor, de unde au furat 30 fl., ér din alte două case au furat câte 7 fl. — Avis poliţiei.

—o—

Societatea filarmonică din loc îşĭ va ţiné adunarea generală la 8 Noemvre n. c. órele 2 d. a. în sala dela Vila Kertsch. Obiectele: 1) raportul preşedintelui, 2) raportul cassarului, 3) alegerea notarului şi archivarului, completându-se comitetul, 4) propunerĭ. Membrii ajutătorĭ ai societăţii sunt prin acésta învitaţĭ a lua parte la adunare. Societatea îşĭ va ţiné probele în 2 Nov. n. în localul societăţii (sub Bucium).

—o—

Comitetul Societăţii studenţilor românĭ din Zürich, pentru semestrul de iérnă 1896/7 s'a constituit după cum ni-se scrie, astfel: Preşedinte: I. *Grefu*, cand. arch.; vice-preşedinte: M. *Dima*, stud. ing.; casar: I. *Maxim*, cand. ing.; secretar: A. N. *Popp*, stud ing.; bibliotecar: E. *Gschlacht*, stud. ing.

—o—

Reuniunea de cântărĭ germană din loc va arangia Vinerĭ în 6 c. în sala de concerte o serată musicală sub conducerea profesorului Rudolf Lassel. Inceputul la 8 óre séra.

Regele Serbiei în România.

Vaporul „*Orientul*", avênd pe bordul sĕu pe Regele Serbiei, a trecut Vinerea trecută fără a se opri prin dreptul oraşului. Populaţia de pe ţĕrmul românesc i-a făcut ovaţii, ér armata a dat onorurile militare. In susul oraşului, vaporul „Orientul" a fost întêmpinat de vaporul „*Călugărenĭ*", pe care se afla un numĕr fórte mare de persóne. Corul sêrbesc a intonat imnul regal. Vaporul „Călugărenĭ" a însoţit vaporul „Orientul" până la Vidin.

Tot Vinerĭ la órele 11 regele Alecsandru a luat dejunul pe vapor, şi la 11 şi jumĕtate a ajuns la Smârda, unde debarcaderul era frumos împodobit. Ilustrul óspe a fost primit cu entusiaste urale. In tot timpul drumului vaporul „Orientul" a fost însoţit de canonierele „Oltul" şi „Siretul". Generalul Budişteanu, ministrul de rĕsboiu, a salutat pe vasul regal pe regele Serbiei, în numele Maiestăţii Sale Regelui Carol. Pe cheiu era o companie din regimentul Vlaşca Nr. 5 cu stég şi musică. La órele 2 trenul regal a pornit dela Smârda, şi când a ajuns în dreptul fortului Jilava, tunurile au început a trage salve.

*

Incă dela órele 2, întrégă calea Victoriei şi calea Griviţei din Bucurescĭ erau Vinerea trecută pline de lume. De-alungul stradelor de partea dréptă era aşedată miliţia.

M. Sa *Regele Carol* şi prinţul *Ferdinand*, însoţiţĭ de suite, au sosit în gara Nord la órele 3 şi un sfert. Suveranul român purta uniforma de colonel sêrbesc al regimentului 6 de infanterie, avênd la piept marele cordon al ordinului sêrb „*Vulturul Alb*". Prinţul Ferdinand era îmbrăcat în uniformă de roşiorĭ.

Imediat după sosire, Regele şi prinţul Ferdinand, trecênd pe dinaintea frontului companiei de geniu, care forma garda de onóre, s'au postat la locul de onóre unde avea sĕ priméscă pe Suveranul sêrb.

La órele 3 şi jum. trenul regal intră în gară în sunetul imnului regal. Regele şi prinţul Ferdinand strânseră cu căldură mâna regelui Alecsandru, care presentă Suveranului român suita Sa.

In faţa salonului de primire aşteptau toţĭ miniştri, d-l şi d-na Cristicĭ, ministrul Serbiei la Bucurescĭ, d-l C. F. Robescu, primarul capitalei, d-l Ión Calinderu, d-l I. Dobrescu, prefectul judeţului Ilfov, d-l Paul Stătescu, prefectul poliţiei etc. La sosirea Suveranilor în faţa salonului d-na Cristicĭ presentă regelui Alexandru, care purta uniforma de general sêrbesc de cavalerie, un splendid buchet de florĭ.

După ce M. Sa Regele presentă Suveranului óspe pe toţĭ d-nii miniştri şi pe celelalte persóne presente, Suveranii şi suitele intrară în salonul unde aşteptau generalitatea şi autorităţile civile. Presentarea persónelor aflătóre în salon a durat aprópe 20 minute, după care cortegiul regal a pornit la palat. Pe tot parcursul până la palat lumea adunată pe trotuare a aclamat cu căldură pe Suveranĭ. La órele 5 Regele Alecsandru a primit la palatul regal corpul diplomatic ér la 5 şi jum. a mers la legaţiunea sêrbéscă din strada dréptă, unde a primit pe membri coloniei sêrbe. La 7 şi jum. óre s'a dat la palat un prânz de gală. La órele 10, după recepţiă şi prândul de gală dela palat, regele Alecsandru I al Serbiei, însoţit de suita sa, a luat céiul la d-l Alecsandru *Catargiu,* fost ministru al ţĕrei la Petersburg, ér la órele 1 regele s'a întors la palatul regal.

*

Alaltaerĭ, Sâmbătă, regele Alecsandru al Serbiei, regele Carol şi principele Ferdinand, împreună cu suitele, au eşit la órele 9 şi jum. din palat şi au parcurs Calea Victoriei, pe la hotel de France, pe strada Mihai-Vodă până la Arsenal. Regele Alecsandru călăuzit de Suveranul român şi de principele Ferdinand, a visitat Arsenalul armatei unde a asistat la tóte lucrările ce se fac prin ateliere. Dela arsenal au trecut la casarma geniului, pe care de-asemenĭ au visitat'o şi apoi la pirotechnie.

Peste tot trupele au făcut onorurile militare şi musicele au intonat imnul naţional românesc şi sêrbesc.

La órele 12 a fost un dejun la palat, la care au luat parte suitele Suveranilor şi mai multe persóne oficiale.

DIVERSE.

Un diar german despre armata francesă. Etă cum apreciéză „Allgemeine Zeitung", din München, armata franceză, cu ocasia revistei dela Châlons: „Bataliónele de turcoşĭ şi zuavĭ, aduse înadins din Africa, se aflau în fruntea defilărei. Soldaţii acestor batalióne, aleşĭ pe sprincénă, aveau un aspect pitoresc, le lipsea însĕ caracterul unei trupe de paradă. In adevĕr, tótă lumea care i-a privit defilând, ca o trupă de sălbaticĭ, a putut observa lipsa de cadenţă în mers şi de ţinută militară, nepăstrarea alinierei, şi ţinerea armelor de unii într'un fel, de alţi, într'altfel. Vênătorii şi bataliónele de infanterie au păstrat ordinea ceva mai bine; şi acestora le lipsea însĕ cu totul orĭ-ce urmă de disciplină pentru paradă. Colónele înaintau ca pe un teren de manevră şi nu ca pe un câmp de exerciţiu. Spre a da o dovadă de lipsa de disciplină, va fi de ajuns sĕ citām un singur exemplu: Regulamentul frances nu prescrie ca trupele, defilând, sĕ întórcă capul la drépta, ci de a merge privind drept înainte; de astă-cată, de sigur spre a vedea pe Ţar cât mai bine, nu numai că trupa privea la drépta, ci căuta sĕ vadă cât mai mult posibil lumea din tribune. Consecinţa fu că din acéstă causă, flancul stâng a trecut cu mult înaintea celui drept. Nicĭ un cunoscător al armatei franceze nu se va mira de nesuccesul încercat, la Châlons, de infanteria franceză, care de alt-mintrelea, n'a fost nicĭ odată o trupă de paradă. Cât despre cavaleriă, n'avem multe de zis. Acéstă armă a fost considerată tot-d'a-una ca insuficientă şi afară de modul cum sunt îmbrăcaţĭ oficerii, nu s'a realizat nicĭ un progres. Ceea ce a trebuit sĕ surprindă, însĕ pe unii dintre spectatorii revistei, a fost de sigur artileria, care până acum fusese trupa de elită a armatei franceze, mai cu sémă pentru parade; de astă dată însĕ şi acéstă armă a făcut un fiasco complect.

Femei ca propoveduitóre a credinţei. La aşa numiţii cevcherĭ din America şi femeile încă predică. In Filadelfia o femeie a ţinut de curênd o predică şi între altele dise: „Trei lucrurĭ sunt în lume, de carĭ mai mult mĕ mir. Unul este acela, pentru ce copii sunt atât de hĕbĕucĭ de aruncă cu petri în pomĭ ca sĕ cadă pómele, deórece pómele după ce se coc, cad ele de sine. Al doilea, bărbaţii atât sunt de nebunĭ, încât merg în resbel de se omóră unul pe altul, ei însĕ mai curênd, orĭ mai târdiu, totuşĭ mor. Al treilea de ce alérgă bărbaţii după femei, pentru-că fetele merg ele şi de sine la bărbaţĭ?

Literatură.

In tipografia Toma Basilescu din Bucurescĭ (Calea Victoriei 29) a apărut: **Igiena soldatului,** lecţiunĭ predate soldaţilor de *Dr. George Crăiniceanu*, medic de reg. cl. II la Spitalul militar central din Bucurescĭ. O mică broşură, care conţine instrucţiunĭ higienice fórte de interes nu numai pentru soldaţĭ, ci pentru popor în genere.

In tipografia „Gutenberg“ din Bucuresci (Strada Dómnei 20) a apărut: **Ficțiune, imagine și comparațiune**, studiu comparativ de literatură poetică, de *Vasile D. Păun.* In partea din urmă a opului se află o drăgălașe poveste practică întitulată **Sihastrul**, scrisă de același autor. Un esemplar, tipărit pe hârtiă de lux și fórte estetic, costă 2 lei.

*

Aforisme, cugetări și reflesiuni, *în imba română și germănă*, de *M. de T.* (Mihail cavaler de Trapșa). Acéstă lucrare fórte interesantă originală s'a aflat în manuscriptele mult regretatului general Trapșa, care a dispus, ca sĕ se tipăréscă și sĕ se vêndă în scop de binefacere cu prețul numai de 50 cr. Cartea este tipărită în Timișóra, tipografia Uhrmann, pe hârtiă elegantă și cuprinde 112 pag. 8⁰.

Acéstă carte se află de vêndare numai la Libraria Diecesană în Caransebeș.

*

In editura librăriei naționale N. D. Miloșescu din Têrgu-Jiu (România) a apărut: **Descrierea corpului omenesc și regule higienice** pentru școlele primare, de Iuliu Moisilu, profesor de sciințele naturale și higienă, directorul gimnasiului real din T.-Jiu. Cartea este scrisă într'o limbă ușóră și cât se póte de priceputâ pentru școlarĭ, cuprindênd și vre-o 16 ilustrațiunĭ.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior**

Cursul la bursa din Viena.

Din 31 Octomvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.65
Renta de coróne ung. 4%	99.—
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^1/_2$%	122.—
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2$%	100.75
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121. –
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.10
Bonurĭ rurale croate-slavone	$97.15^1/_2$
Imprum. ung. cu premii	155.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	137.—
Renta de hârtie austr.	101.15
Renta de argint austr.	100.25
Renta de aur austr.	121.95
Losurĭ din 1860	144 25
Acții de ale Băncei austro-ungară.	930 —
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	401.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	365.25
Napoleondorĭ	9.53
Mărcĭ imperiale germane	58.70
London vista	119.70
Paris vista	$47.47^1/_2$
Rente de coróne austr. 4%	101.15
Note italiene	44 40

Cursul pieței Brașov.

Din 2 Noemvre 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.48	Vênd.	9.51
Argint român.	Cump.	9.45	Vênd.	9.48
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Galbenĭ	Cump.	5.60	Vênd.	5.65
Ruble rusescĭ	Cump.	126.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75		Vênd.	101.75

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din **1 Oct. 1896.**

Budapesta — Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren accel.				Tren de persón.	Tren mixt	Tren accel.	Tren accel.	Tren de persón.
10 —	8.05		8 05	2 00	pl.	Viena	sos.	1.55		1 55	7.20	6.20
8.30	2.15		5.45	9.15		Budapesta		7.—		7.40	1.50	8.10
11.21	4 16	5.10	9.02	11.19		Szolnok		3.37		5.31	11.44	4.28
1.33	5.48	8.00	11.33	12.47		P.-Ladány		1.19		3.56	10.03	2.17
3.42	7.08		1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04		2.37	8.43	11.32
3.58	7.15	1.22	2.06	2.18	pl.		sos.	10.44	8.00	2.31	8.38	11.17
4.38	7.43	2.19	3.03	2.50		Mezö-Telegd		10.07	7 10	2 01	8.11	10.42
5.20	8.18	3.32	3.45	3.26		Rév		9.30	6.13	1.34	7.46	10.08
5.43		3.51	4 06			Bratca		9.10	5.38			9.50
6.32	9.07	5.13	4.53	4.17		Ciucia		8.32	5.49	12.52	7.08	9.19
7.16	9.37	6.14	5.32	4.50		B.-Huiedin		7.54	4.59	12.20	6.39	8.37
8.07		7.32	6.24			Ghârbău		6.54	3.18			7.37
8.34	10.37	8.21	6 59	5 55	sos.	Clușiu	pl.	6.13	2 23	11.01	5.23	7.—
8.49	Tr. prs. 11.10	8.40	2.17	6.11	pl.		sos.		5.24	10 45	tr.pers. 4.35	6.45
9.06	11.27	9.09	2.52	6.27		Apahida			5.02		4.03	6.27
10.12	12 30	10.40	4 45	7.27		Ghiriș		Tr. expr.	3.37	9.23	2.55	5.12
10.42	12.57	11.25	5.39	7.50		Cucerdea		Teiuș Arad Budapest	3.06	8.49	2.25	4.33
11.01	1 09	11.49	6.08			Uiuóra			2.49		2.08	4.27
11.09	1.16	11.59	6.19			Vințul de sus			2.41		2.00	4.20
11.31	11.40	12.29	6.57	8.17		Aiud			2.17	8.23	1.38	3.59
11.48	11.55	12.55	7.30	8.33	sos.	Teiuș	pl.	3.36	1.55	8.06	1.17	3.38
12.05		1.30		8.38	pl.		sos.	3.18	1.29		12 57	3.06
12.33		2.08				Crăciunel			12.55		12.32	2.40
12.47		2.27		9.09		Blașiu		2.48	12.40		11.59	2.26
1.18		3.11				Micăsasa			12.01		11.28	1.54
1.34		3.31		9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	2.15	11.41		11.10	1.35
2.13		3.46		9.44	pl.		sos.	2 12	11.14		11.05	1.01
2.32		4.08		9.59		Mediaș			10.55		10.48	12.45
3.04		4 45		10.22		Elisabetopol		1.40	10.21		10 18	12.16
3.40		5 27		10.51		Sighișóra		1.06	9.42		9.43	11.33
4.03		6 12		11.12		Hașfalĕu		12.52	9.12		9.19	11.16
5 34		7.50		12.26		Homorod		11.54	7.45		7.38	10.03
6 12		8.37		12.58		Agoștonfalva			7.02		7.22	9.25
6.41		9.07		1.15		Apsța		11 11	6.36		6.48	9.01
7.16		9.40		1.34		Feldióra			5.58		6 33	8.28
8.—		10.25		2.09	sos.	Brașov	pl.	10.10	5.08		5.57	7.48
3.55		11.—		2.19	pl.		sos.	10.05	5.20			9.08
4.40		12.26		3 01		Timiș		9.39	4.14		5.20	8.28
5.10		1 11		3.31		Predeal		9.12	3.32		4.14	8.01
12.00		8 30		9.30	sos.	Bucurescĭ	pl.	5.35	9.15		3.32	3.15

Cucerdea — Oșorheiu — Regh.-săsesc.

Tren mixt	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón				Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtu
2.30	8.10	3.11	10.59	pl.	Cucerdea	sos.	7.45	2.36	8.31	12.42
3 19	8.51	3.52	11.40		Ludoș		7.02	1.58	7.38	9.59
4 12	9.37	4.37	12.26		Cipău		6.28	1.19	6.55	11.01
5.12	10.27	5.26	1.14	sos.	Oșorhei	pl.	5.34	12.25	5.50	9.54
5.40	10.42	5.36		pl.		sos.		9.20	5.04	9 35
7.14	12.16	7.14		sos.	Regh.-săs.	pl.		7.54	3.30	8.05

Ghiriș — Turda

tren de persón.	tren mixt	tren mixt	tren de persón.		tren de persón.	tren mixt	tren mixt	tren de persón.
7 33	11 —	5.—	10.21	Ghiriș	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5-20	10.41	Turda	4.45	10.10	3.00	8.52

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persón.	Tren mixt	tren de persón.	tren mixt					tren mixt	Tren mixt	tren de persón.	tren de persón.
2.20	4.45	11.55	7.10		pl.	Copșa mică	sos.	9.34	3.05	6.25	12.35
3.57	6.35	1.25	8.50	3 13		Ocna		8.11	1 27	5.07	11.01
4.19	7.01	1.48	9.15	3 39	sos.	Sibiiu	pl.	7.44	12.57	4.40	10.30
	4.34		2.05		pl.		sos.	7.29	Marța și Vinerea		8.57
	6.16		3.58			Avrig		6.02			7.16
	8.42		6.35		sos.	Făgăraș	pl.	3.28			4.30

Simeria (Piski) — Hunedóra

tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12 20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brașov — Zĕrneștĭ

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
8.35	4.55		Brașov	7.44	1.29	
10.28	6.36		Zĕrneștĭ	6.20	12.05	

Mureș-Ludoș — Bistrița

4.—	Numai Luia comunică 9.10	4.20	Mureș-Ludoș	6.46	7.21	Numai Vinerea circulă
5 03	10.28	5.35	Zau	5.49	6.24	
6 48	12 41	N. Marța comunică	Țagu-Budatelic	Circulă numai Marța	4.50	9.40
7 38	1.54		St. Mihaiu de câmpie		3 44	8.46
8 33	3.02		Lechința		2.48	7.43
9 07	3.41		Ș.-Măghiăruș		2.01	6.52
9.59	4 55		Bistrița		1.16	5 55

Arad — Timișóra

6.20	11.25	5.		Arad		10.43	3.44	10.55
7.08	12.15	6.14		Vinga		9.42	3.01	10.11
8.01	1.10	7.39		Timișóra		8.20	2.—	9.10
12.47	8.47	12 27	5 10	Seghedin.	6.05	2.30	10 05	2.15

Sibiiu — Cisnădie.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
5.30	2.15	pl. Sibiiu . sos.	7.10	9 20
5.42	2.27	„ Selemberk „	6.57	9.07
6.06	2.51	„ Cisnădie pl.	6.36	8.46

Sighișóra — Odorheiu-sĕcuesc.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
3 22	11.08	Sighișóra	9.51	5.32
3.54	11.48	Hașfalĕu	9.02	4.54
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc.	7.15	3.—

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadrațĭ cu linii mai negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.